

ZAPOSLOVANJE TUJCEV

GZS je na področju zaposlovanja tujcev proaktivna

Vlada je v predloga za spremembo in dopolnitev Zakona o tujcih ter Zakona o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev, ki sta trenutno v javni obravnavi, vključila nekatere predloge GZS.

Darja Kocbek; foto: Tadej Kreft

Ker delodajalci doma vse težje najdejo kadre, jih vse več vidi rešitev v zaposlovanju tujcev. Med njimi so tudi Filipinci, ki jih že zaposlujejo delodajalci v zasebnem in javnem sektorju drugih držav EU. Na Filipinih imajo posebno ministrstvo za delavce v tujini, delavce tujim podjetjem pomagajo najti specializirane agencije. Kako hitro Filipinci lahko pridobijo vsa potrebna dovoljenja za delo v Evropi, je odvisno od administracije posameznih držav.

Nataša Turk, namestnica direktorja Centra za mednarodno poslovanje (CEMP) pri Gospodarski zbornici Slovenije, je na dogodku o možnostih za zaposlovanje delovne sile s Filipinov, ki ga je v februarju v Ljubljani organizirala GZS, pojasnila, da se zanimanje za zaposlovanje Filipincev med delodajalci v Sloveniji povečuje že več let.

GZS je na področju zaposlovanja tujcev (in tudi konkretno zaposlovanja filipinske delovne sile) proaktivna. »Že poleti 2019 smo na GZS-ju gostili predstavnike filipinskih zaposlitvenih agencij in takrat prvič organizirali srečanje z našimi člani na temo zaposlovanja Filipincev. Zaradi velikega zanimanja smo program slovenske vladno-gospodarske delegacije v Manili jeseni 2019 nadgradili še s to tematiko. V Manili smo

organizirali bilateralne pogovore na ravni filipinskih resornih ministrstev in tudi podjetij. Ta obisk je odprl priložnosti za zaposlovanje ustrezno usposobljene filipinske delovne sile v Sloveniji,« nam je pojasnila Nataša Turk.

Že takrat je bilo govora, da bi potrebovali 2.000 do 5.000 delavcev s področja gostinstva, turizma, predelovalne industrije in gradbeništva. GZS je že takrat kot veliko oviro pri zaposlovanju izpostavila zahtevnost in dolgotrajnost postopkov pridobivanja vizumov in ostalih dovoljenj.

Slovenija namreč v Manili nima diplomatsko-konzularnega predstavništva, ki bi bilo opolnomočeno za zajemanje potrebnih biometričnih in ostalih podatkov. To seveda Slovenijo postavlja v nekonkurenčen položaj v primerjavi z drugimi državami v regiji. »GZS zato že vse od takrat poziva pristojna ministrstva, da čim prej podpišejo meddržavni sporazum s Philippine Overseas Employment Administration in vzpostavijo delovanje slovenskih mesečnih konzularnih dni v Manili,« pravi Nataša Turk.

Dogodka se je udeležilo 80 predstavnikov slovenskega gospodarstva, ki so lahko prisluhnili izkušnjam in dobrim poslovnim praksam pri zaposlovanju Filipincev.

Sledilo je obdobje zatišja zaradi pandemije covid-19. V tem času so na GZS s pomočjo članic naredili bolj konkretno oceno letnih kadrovskih potreb po filipinskih delavcih. Izkazalo se je, da bi slovenska podjetja potrebovala do 2.000 zaposlenih s Filipinov, predvsem orodjarjev, varilcev, strugarjev, voznikov, elektromehanikov in drugih poklicev. »Danes so potrebe ne le v gospodarstvu, ampak v celotni družbi še večje in še bolj raznolike,« opozarja Nataša Turk.

Lani poleti so na GZS ponovno načeli javno razpravo v državi, da je potrebno poenostaviti postopke za zaposlovanje tujcev. Organizirali so posvet in okroglo mizo in soočili predstavnike resornih ministrstev in ustanov. »Med zaključki posveta smo navedli konkretne predloge za organizacijske ter zakonodajne spremembe na tem področju. Na posvetu so bile predstavljene tudi konkretne možnosti in ovire pri zaposlovanju filipinske delovne sile. Nekatere predloge s posveta je vlada vključila tudi v predloga za spremembo in dopolnitev Zakona o tujcih ter Zakona o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev, ki sta trenutno v javni obravnavi,« nam je povedala Nataša Turk.

Grega Bizjak, direktor Skupine SIGR Bizjak, ki je bil leta 2019 med člani vladno-gospodarske delegacije, ki je odšla na Filipine, razlaga, da Filipinci za delo na Hrvaškem lahko pridobijo delovno dovoljenje bistveno hitreje in enostavneje kot v Sloveniji. Zaradi tega Skupina SIGR Bizjak Filipince zaposluje prek svoje podružnice na Hrvaškem. Postopek je tak, da se morajo podjetja, ki želijo zaposliti Filipince, najprej registrirati na ministrstvu za delavce v tujini.

Delavce jim pomagajo najti zaposlitvene agencije. Med njimi je **PNI International Corporation**, ki ima podružnico v Milanu in pokriva tudi Slovenijo. Njena **direktorica Kay Quintos** pojasnjuje, da Filipinci, ki se odločijo za delo v tujini, podpišejo pogodbo za dve do tri leta, potem se vrnejo domov. Pogodbe je mogoče tudi podaljšati. Veliko jih dela v zdravstvu, recimo v Nemčiji, pa tudi na področju informacijsko-komunikacijskih tehnologij in v klicnih centrih. Tuje

podjetje ali organizacija lahko najame Filipince za delo v svoji državi, lahko pa zanj delajo na daljavo doma na Filipinih.

Kot pozitiven primer zaposlovanja Filipincev Kay Quintos omenja Madžarsko, kjer se je vlada v lanskem letu odločila proizvodnim podjetjem omogočiti zaposlovanje Filipincev. Ministrstvo za delavce v tujini, pri katerem se morajo registrirati tuja podjetja, po njenih besedah poskrbi, da Filipinci odidejo delat v tujino po zakonu poti. To je razlog, zakaj se morajo na tem ministrstvu najprej registrirati. Tako so zaščiteni tako Filipinci, ki odidejo na delo v tujino, kot podjetja, ki jih zaposlijo.

Madžarska je z namenom, da Filipincem omogoči čim prejšnjo pridobitev vizuma, na Filipinih odprla urad, kjer si lahko uredijo vse potrebno za to. Če se bo zanimanje slovenskih podjetij za zaposlovanje Filipincev povečevalo, bo tudi

Slovenija morala odpreti tak urad, pravi Kay Quintos.

Grega Bizjak razlaga, da komunikacija z ministrstvom in agencijami poteka v angleščini, saj je angleščina na Filipinih uradni jezik. Skupina SIGR Bizjak ima na Hrvaškem zaposlenih 90 Filipincev, tako da ti delavci že učijo nove, ki prihajajo. Filipinci so zelo spoštljivi in hvaležni, da lahko delajo v tujini, niso pa pripravljeni delati na pol zastonj. V SIGR Bizjak jih plačujejo enako kot domače zaposlene.

Po Bizjakovih besedah pristojni organi na Filipinih zelo dobro preverijo zahtevano dokumentacijo, ki jo mora posredovati podjetje, ki želi zaposliti Filipince. Na ta način želijo preprečiti zlorabe.

V skladu s filipinsko zakonodajo mora podjetje Filipincem, ki jih zaposli, plačati letalsko vozovnico za prihod in odhod iz države. ■

Predlogi GZS, ki jih je vlada vključila v predloga za spremembo in dopolnitev Zakona o tujcih ter Zakona o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev:

- možnost vročanja podaljšanih dovoljenj za začasno prebivanje in dovoljenj za stalno prebivanje po pošti,
- hramba prstnih odtisov, oddanih v postopku izdaje prvega dovoljenja za začasno prebivanje tudi za namen uporabe v postopku podaljšanja dovoljenja za začasno prebivanje,
- odprava zahteve po pisnem pozivu upravne enote za dopolnitev prošnje s prstnimi odtisi,
- ukinitve obveznosti izdaje pisne odobritve s strani upravne enote v primeru izdaje soglasja s strani Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje v primeru odločanja o zamenjavi delovnega mesta pri istem delodajalcu,
- odprava obveznosti periodičnega preverjanja izpolnjevanja pogoja zadostnih sredstev za preživljanje po uradni dolžnosti s strani upravne enote,
- možnost prehoda državne meje, v primerih, ko ima tujec vloženo prošnjo za podaljšanje dovoljenja za prebivanje, o prošnji pa še ni bilo odločeno,
- ponovna uvedba brezplačnega financiranja tečajev slovenskega jezika.

GZS je še dodatno predlagala:

- da se postopki v največji možni meri digitalizirajo,
- odpravi naj se teritorialna pristojnost pri obravnavi vlog oz. celo specializirani oddelki posebej za postopke zaposlovanja tujcev,
- omogoči naj se elektronski vpogled v vloge, vzpostavi odzivna enotna točka/klicni center za pomoč delodajalcem pri pripravi vlog,
- pripravi naj se seznam prilog ter navodila za pripravo vloge,
- uvede naj se poenostavljen postopek vsaj za deficitarne poklice oziroma tako imenovani »fast track« postopek, v okviru katerega bi lahko tujci pričeli z delom že na podlagi formalno popolne vloge.

Pripravila Urška Sojč, Pravna služba GZS